

LIETUVOS ŠVIETIMO PROFESINĖS SAJUNGOS PASTABOS DĖL PATOBULINTO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO KONCEPCIJOS PROJEKTO

1. Nėra regimų motyvų keisti dokumento pavadinimą ir iš Konceptijos metmenų paversti jį Konceptija.
2. Daugiau nei keista yra Konceptijos paskirtis – siūlant šiuolaikinę kvalifikacijos tobulinimo sampratą, teisiniais ir administraciniais mechanizmais ketinama įtvirtinti kvalifikacijos tobulinimo asmeninę ir institucinę motyvaciją (**1 punktas**). Nejaugi šiuolaikinė kvalifikacijos tobulinimo samprata kalba apie tai, kad motyvaciją tobulėti galima „sužadinti“ teisiniais bei administraciniais mechanizmais? Tada ir deklaruojami pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sampratos principai – įsivertinimas, motyvacija, geriausia praktika (**5 punktas**) – visiškai neatitinka minėtos dokumento paskirties.
3. **Kvalifikacija** („Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma“ (Švietimo įstatymas). Ir visa tai derinama su žodžiu „tobulinama“? Gal čia vis dėlto kalbama apie kompetencijų pripažinimo tvarkos tobulinimą, kas kitais žodžiais tariant, yra mokytojų atestacijos tvarkos tobulinimas. O gal vis dėlto **kompetencija** (gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma (Švietimo įstatymas) nuosekliai „įgyjama“, „ugdoma“ ir „tobulinama“? (**4 punktas**)
4. Neaiškūs pasirinkti kvalifikacijos tobulinimo proceso prioritetai: individualus mokytojo, institucijos ar nacionaliniai? (**6 punktas**). Europos Komisijos 2000 m. spalio 30 d. paskelbtame Mokymosi visą gyvenimą memorandume, aiškiai matyti individualaus mokymosi prioritetą („švietimo ir mokymo sistemos turi prisitaikyti prie individualių poreikių ir reikalavimų, o ne atvirkščiai“), tačiau Konceptijos projekte ši nuostata neatsispindi.
5. Nėra jokių racionalių argumentų, kodėl mokytojams ir mokyklų vadovams numatomas būtent 4 metų kvalifikacijos tobulinimo ciklas. Matyt nesugebant argumentuoti ir atsiranda abejotinas sumanymas įvesti ir kasmetį kvalifikacijos tobulinimo planavimą. Logiškas klausimas: koks bus šių abiejų planų santykis ir ar jie vienas kito nedubliuos?

6. Ir LR Vyriausybės programoje, ir dokumento projekte kalbama apie periodinį pedagogų ir švietimo įstaigų poreikių tyrimą, bet patys Konceptijos autoriai, nenurodydami kokiais reguliariais tyrimais remdamiesi ketina kardinaliai reformuoti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, pateiktame priede giriasi, kad „nagrinėjo“ (?) nežinia pagal kokius kriterijus parinktus dokumentus **(21.3 punktas)**
7. Kodėl prie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paskatų sąrašas yra baigtinis? Siūlome papildomas paskatas: a) tapti švietimo valdininku; b) švietimo ekspertu; c) neetatiniu švietimo ir mokslo ministro patarėju; d) švietimo ir mokslo ministru **(14 punktas)**
8. Kompetencijų srityse **(15 punktas)** negalima painioti *gebėjimo atlikti veiklą* su reikalavimu *veiklą atlikti* (pvz.: kultūrinis aktyvumas – meno propagavimas ir meninių renginių organizavimas **(15.1.2 punktas)** ar visuomeninis aktyvumas **(15.1.3 punktas)**).
9. Argi **15.1 punkte** išvardintos bendrosios kompetencijos apima ir papunkčiuose išvardintas kompetencijas (vadybines organizacinės, meninės etc)? Kodėl apibrėžiant kompetencijas nesivadovaujama Mokytojo profesijos kompetencijų aprašu, kuriame apibrėžtos visai kitos mokytojo profesijos kompetencijos?
10. Kaip nevykęs pokštas skamba mintis, kad pirmaisiais pedagoginio darbo metais mokytojas savo tiesiogines pareigas atlikinės tik 2/3 darbo laiko **(21 punktas)**
11. Kokį juridinį pagrindą turės neigiama rekomendacija dėl mokytojo tinkamumo pedagogo karjerai? **(21.2 punktas)** Jei neturės jokio, tai bus neracionaliai naudojami švietimui skirti pinigai ir visi metai tiek pedagogui ir jo kvalifikaciją keliantiems bus praleisti tuščiai. Konceptijos autoriai nesugeba minėtos rekomendacijos teisinių ar kitokių pasekmių tolesnei mokytojo karjerai sujungti su **33.1 punkte** paminėta (bet nė kiek nedetalizuota) sąlyginės (terminuotos) pedagogo kvalifikacijos suteikimo procedūra.
12. Tuščiai skamba rekomendacija profesinio tobulinimo konsultanto pareigybės neskirti įstaigos vadovui **(25.1 punktas)**. Arba autoriai nesuvokia, kad Švietimo įstatyme (59 str. 5 d. 3 punktas) numatyta įstaigos vadovo atsakomybė už darbuotojų profesinį tobulėjimą, arba bando „žaisti“ demokratiją.
13. Mažiausiai nieko nesakanti, o preciziškai pažiūrėjus, prieštaraujanti Švietimo įstatymui (49 str. 1 d. 2 p. bei 59 str. 5 d. 3 p.) bei mokyklose diegiamai tvarkai nuostata, kad „skatinama praktika, kad švietimo įstaigos vadovas sudaro maksimaliai palankias galimybes pedagogui dalyvauti jo pasirinktuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose“

(26.2 punktas). Vadovas privalo užtikrinti sąlygas darbuotojams kelti kvalifikaciją pagal įstaigoje nustatytą tvarką.

14. Aiškiai paneigiamas esminis kvalifikacijos kėlimo prioritetas – vidinė mokytojo motyvacija kelti savo kvalifikaciją, nes siūloma neapmokėti konsultanto nerekomenduotų kvalifikacijos kėlimo veiklų. **(26.3 punktas)**
15. Abejotinas lieka sumanymas taškais vertinti pedagogo kvalifikacijai skirtą laiką, pastangas, rezultatus ir net „kitus kriterijus“. Sekant Konceptijos autorių logika, belieka pasiūlyti taškais įvertinti ir mokytojo motyvaciją tobulinti savo kvalifikaciją **(28 punktas)**
16. Kiekvienam mokytojui privalomi metiniai ir ketverių metų profesinio tobulinimo planai **(25.3 punktas)** ir neišvengiamos šių planų įgyvendinimo ataskaitos (apie jas Konceptijos autoriai „kukliai“ nutyli) bei šių planų įgyvendinimo vertinimas taškais gražins į kvalifikacijos kėlimo procedūras formalizmą bei popierizmą. Tuo labiau, jog **33.2 punkte** yra aiškiai minimi savianalizės dokumentai.
17. **(31 punktas)** redakcinė pastaba – „iš 15 ir 16 punktuose“.
18. Konceptija pagal savo prigimtį yra universalus, strateginio pobūdžio dokumentas, todėl jame turi būti numatytos visos pedagogų kompetencijos sritys, kurios bus jiems reikalingos bent kiek regimoje perspektyvoje. Išlyga, kad galima bus kažkieno administraciniu sprendimu įvesti „naują specialią kompetencijos sritį“ **(31.3 punktas)**, rodo Konceptijos autorių nesugebėjimą paruošti konceptualų strateginį dokumentą ir nėra priimtina.
19. Melagingai skamba Konceptijos autorių deklaracijos, kad dokumento įgyvendinimo metu padidės pasitikėjimas mokytojais. Juk visomis formomis vykdomas kvalifikacijos tobulinimas turės būti vienaip ar kitaip patvirtinamas. **(32 punktas)** Tik šalia kalno sertifikatų, diplomų, pažymėjimų ir kitokių patvirtinimų, pedagogui bus „leidžiama“ deklaruoti savo kvalifikacijos tobulinimo veiklą.
20. Aiškiai matomas Konceptijos autorių bandymas slėpti planus įvesti nuolatinę, visuotinę ir privalomą pedagogų atestaciją bei peratestavimą, tačiau tai daroma „lopant baltais siūlais“. Kodėl **1 punkte** aiškiai rašoma, kad „Konceptija teisiniu požiūriu bus įgyvendinta švietimo ir mokslo ministro tvirtinamais „Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų atestacijos nuostatais“? Atsakymas pateikiamas **33.3 punkte**: „Konceptijoje projektuojama pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema gali vaisingai funkcionuoti

pasiekus sinergiją su (...) pedagogų kvalifikacinių reikalavimų patikslinimu, *numatant privalomą kvalifikacijos tobulinimo patvirtinimą*“. Kitais žodžiais tariant, jei mokytojas kas metai (ar kas ketverius metus) nepatvirtins, kad kėlė savo kvalifikaciją, bus kvestionuojama jo turima kvalifikacinė kategorija ar net apskritai jo kvalifikacija. Tokio kvestionavimo pasekmės gali būti dvi – arba pedagogas neteks turimos kvalifikacinės kategorijos, arba apskritai neteks teisės dirbti mokytoju.

Lietuvos švietimo profesinės
sąjungos pirmininkas

Audrius Jurgelevičius